

Įspūdžiai apie mokyklas ir mokymąsi

Hanci, 17 metų, iš mažo miestelio prie Vilniaus:

„Aš lankiau gimnaziją kartą per tris dienas ir vis tiek sugebėdavau užsisvajoti per pamoką. Mokytojai ant manęs gana dažnai rėkdavo. Matematikos mokytojas visad mane gąsdindavo, o kartą pasakė, kad vietoj penketo parašys dvejetą. Matematikai ėmiau skirti dar mažiau laiko. Kai kurie mokytojai kabinėdavosi prie manęs, nes nemokėjau už mokslą. Pavyzdžiui, Biblijos mokytojas beveik kiekvieną savaitę siūsdavo mane pas direktorių ir nuolat primindavo, kad turiu daryti, kas man liepiama. Man buvo gėda prieš direktorių; jis buvo garbingas žmogus, kuris viską suprato. Norėjau išlieti viską, ką galvoju apie esamą vadovybę, tačiau susitvardžiau. Sunku būti vargšu šioje visuomenėje.“

Chanė, mergina, gyvenusi Kaune ir keliose mažesniuose miestuose, tarp jų ir Panevėžyje:

„Kai sužinojau, kad yra tokių vietų (jos vadinamos mokyklomis), kur mokoma rašyti ir skaityti, nuliūdau, nes manęs niekas to nemokė. Jeigu matydavau ką nors skaitantį, man būdavo taip apmaudu, kad norėdavau verkti. Kartą, pamačiusi moterį, skaitančią knygą rusų kalba, priėjau prie jos ir paprašiau išmokyti mane skaityti. Ji iš manęs pasijuokė. Bet aš primygtinai reikalavau ir ji galiausiai parodė kelias raides. Nuo to laiko, kai pamatydavau lapą su užrašais, stengdavausi surasti pažįstamas raides. Džiaugdavausi, kai jas rasdavau.“

Ištrauka iš knygos: *Bundantys gyvenimai*: Lenkijos žydų paauglių autobiografijos prieš Holokaustą / red. Jeffrey Shandler. Niu Heivenas ir Londonas: Jeilio universiteto leidykla bendradarbiaujant su YIVO institutu, 2002, p. 219, 224, 42.